

Till Dig som arbetar med
våldsutsatta människor eller djur

Se Sambandet

i samarbete med

Se Sambandet!

Det tycks finnas en osynlig barriär mellan de som arbetar med människor och de som arbetar med djur. I frågor som rör våldsutsatthet kan det dock finnas skäl att samverka. Forskning från bland annat USA, England och Australien visar nämligen att det finns ett samband mellan våld mot djur och våld mot människor. Sambandet är ganska enkelt: möter man i sitt yrke ett djur som är utsatt för våld finns det skäl att undersöka om någon människa i familjen också är utsatt. Även det omvända gäller, om man möter någon som är utsatt för våld i en nära relation bör man ta reda på om djuren i familjen är utsatta. Genom att utgå från Sambandet kan aktörer från skilda verksamheter bygga upp en effektiv samverkan och på så sätt ge ett bra stöd och adekvat hjälp.

Det våld som fokuseras i denna lilla skrift är: mäns mot kvinnor; våld i samkönade och transpersoners parrelationer; våld mot kvinnor med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning; mäns våld mot kvinnor i missbruk; våld mot äldre kvinnor samt våld mot heterosexuella män och detta vålds samband med våld mot sällskapsdjur. Eftersom det vanligaste våldet i en nära relation är mäns våld mot kvinnor används det som begrepp i texten. Att öka kunskapen om detta viktiga samband är syftet med den ideella organisationen *Se Sambandet* och också denna broschyr.

Se Sambandet ur olika perspektiv

Djur kan användas på olika sätt av en våldsutövare. Mannen kan hota, skada och i vissa fall till och med döda

något av familjens djur för att utöva makt och skapa känslor av otrygghet. Ibland kan det snarare handla om omsorgsbrist och andra typer av mer subtil grymhet riktat mot djuret. När kvinnor inte kan ta med sig djuret till ett skyddat boende tvekar många att bryta upp eftersom de då tvingas att lämna kvar djuret hos förövaren. På de flesta kvinnojourer och andra skyddade boenden är det inte tillåtet att ha med sig djur av hänsyn till allergiker.

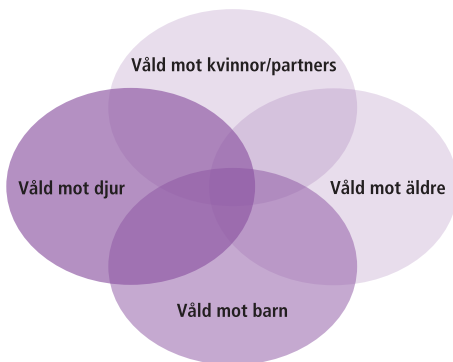
Forskning visar att förövare som också utsätter djur ofta utövar ett grövre våld mot kvinnan samt är mer kontrollerande än andra. Våld mot djur kan dessutom vara en indikator på ett upptrappat våld från mannens sida gentemot kvinnan. När riskbedömningar görs bör djurs utsatthet därför särskilt uppmärksammas samt tolkas som en högrisk faktor för grovt våld. I samtal med våldsutsatta kvinnor bör frågor om det finns djur i familjen alltid ställas men också om det tidigare har funnits djur i familjen. Djuret kan redan vara dödat eller försvunnet på andra sätt vilket i sin tur kan påverka valet av stöd- och skyddsåtgärder runt kvinnan.

Självklart påverkas även barnen i familjen. Forskning visar att det ofta är en traumatisk upplevelse för ett barn att bevittna en förälders hot eller våld mot familjens djur. I en del fall blir konsekvensen att barnet får svårt att utveckla empati med andra. Ett utsatt barn kan komma att bearbeta sina känslor av maktlöshet genom att själv utöva makt över någon annan, ofta ett djur. Om vuxna inte ingriper på ett medkännande sätt och bryter beteendet kan utövandet av våld bli ett sätt att hantera svåra

känslor. Ett agerande som barnet sedan kan ta med sig in i andra relationer, både i förhållande till andra barn men också senare i vuxenlivet. Att synliggöra barns våld mot djur kan alltså vara ett sätt att bryta våldsspiralen och istället förebygga våld.

I flera studier pekar man på vikten av att inte rutinmässigt tolka barns våld mot djur som ett undersökande beteende eller ett led i deras utveckling. Särskilt bör äldre barns och ungdomars djurplågeri uppmärksammas. Våld mot djur kan vara ett tecken på våld och andra övergrepp i hemmet och upptäckten leda till någon form av utredning.

Forskning om sambandet har också visat att våld mot djur kan användas mot äldre. En del äldre människor lever ganska så ensamma liv sedan många av deras vänner gått bort. Ibland är en hund eller en katt den enda vännen. En anhörig eller en annan viktig person kan genom att hota den äldres djur kräva att få pengar eller andra saker för att inte omvandla hoten till handling.

Fler goda skäl för att Se Sambandet

I samtal med män som utövat våld både mot kvinnan och mot familjens djur, har det visat sig att förövaren sällan uppfattar våld mot djur som ett särskilt allvarligt brott. Det tycks vara lättare för mannen att medge detta våld än det mot partnern. Psykiskt eller fysiskt våld mot djur beskrivs ibland av männen som en del i djurets fostran. Det betyder att om man lyfter frågan om våld mot djur, kan det bli en ingång för att samtala om våldet mot människorna i familjen.

Även när det gäller samtal med barn kan frågor om familjens djur vara en bra öppning. Många barn vill inte gärna tala om våld och konflikter i hemmet och inte heller vad de själva har utsatts för av sin förälder. Däremot om man ställer frågor om hur djuren har det så kan det vara något som barn vill dela. Våld eller vanvård mot kaninen eller katten kan vara en alltför tung hemlighet för barnet att bära ensam. Genom att ställa frågor om djur kan man således på ett enklare sätt närma sig barns utsatthet och hur de upplever situationen hemma.

För grannar och andra kan det ofta kännas mindre obehagligt att anmäla ett vanvårdat djur till länsstyrelsens djurskyddshandläggare än ett ”bråk” i grannlägenheten till socialtjänsten. Det betyder att den första person som uppmärksammar våld i hemmet kan vara den som arbetar med djurskydd. Här borde det finnas utarbetade samverkansrutiner och möjligheter för myndigheter att korsrapportera och informera när de upptäcker vanvård

eller misshandel. På så sätt skulle fler våldsutsatta kvinnor, barn och partners upptäckas.

Studier visar att våldsutsatta kvinnor oftare än andra går till veterinären med sina djur. Dock berättar de sällan om hot eller våld. Om veterinärer i högre grad än idag uppmärksammar skillnader mellan påförda skador och olyckor skulle både utsatta djur och kvinnor kunna få hjälp tidigare. En del förövare vänder sig till en djurklinik för att låta avliva unga friska djur. På veterinärstationen kan det vara bra att veta att det kan vara ett tecken på våld i nära relationer. Genom att ha tillgänglig information om kvinno- och brottsofferjourer på kliniken och hemsidan kan våldsutsatta som inte vet vart de kan vända sig, se att det finns hjälp att få.

Vad behöver göras?

Idag betraktas våld mot djur av många forskare och praktiker, till exempel i USA, som en del i våldsprocessen. Det är dags att integrera kunskap om sambandet mellan hot och våld mot djur med kunskap om mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade och transpersoners parrelationer och annat våld i nära relationer. Genom att Se Sambandet kan stödåtgärder sättas in tidigare än vad som nu är fallet och man får också nya redskap för det förebyggande arbetet. Redan fungerande lokala samverkansgrupper bör inkludera djurhälsopersonal, djurskyddshandläggare och andra som arbetar med djur för att på så sätt ge ett mer heltäckande stöd till våldsutsatta.

Idag finns det några enstaka kvinnojourer och andra skyddade boende som har särskilda platser för kvinnor eller partners som också har djur. Riksförbundet VOOV (Veterinär Omtanke Om Våldsutsatta) samlar i sin tur ett antal lokalföreningar på olika platser i landet. Dessa ideella lokalföreningar ger en fristad till våldsutsatta personers sällskapsdjur när matte eller husse måste söka sig till ett skyddat boende.

På Kvinnofridslinjen 020–50 50 50 finns mer information.

Vad gör Se Sambandet

- Vi utbildar om sambandet mellan våld mot djur och våld mot kvinnor och partners.
- Vi ger konkret handledning när någon vill arbeta för att göra sambandet till en del i sitt ordinarie våldsförbyggande eller stödjande arbete med brottsoffer och förövare.
- Vi arbetar riktat till djurhälsopersonal och djurskyddshandläggare för att öka kompetensen om mäns våld mot kvinnor och djurs utsatthet.
- Vi arbetar med politiskt påverkansarbete för att synliggöra sambandet.
- Vi samarbetar med VOOV för att lyfta frågan om människors och djurs utsatthet i uppbrottsprocessen från en våldsam relation.

Se Sambandet är en ideell organisation utan fasta ekonomiska bidrag. Vi tar tacksamt emot donationer som oavkortat går till att sprida kunskap om sambandet. Du kan bli stödmedlem genom att sätta in 100 kr på vårt bankgiro.

BG: 435 4494

Denna broschyr samt än längre och utförligare skrift finns att ladda ner på vår hemsida. Båda broschyrerna har tryckts genom anslag från Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. På hemsidan finns även annat material för gratis nedladdning.

www.sesambandet.se

www.voov.nu

www.roks.se

www.unizon.se

www.brottsofferjouren.se

För djurskyddshandläggare på din ort vänd dig till Länsstyrelsen i ditt län: www.lst.se

Vid misstänkt djurplågeri kontakta polisen 114 14.

I en akut situation: Ring 112.

Vill du veta mer eller har frågor:

Kontakta Se Sambandet: info@sesambandet.se

Hemsidesadress: www.sesambandet.se

mailadress: info@sesambandet.se

Facebook: Se Sambandet